Poštnina plačana v gotovini

Štev. 24. V Ljubljani, dne 28. junija 1934. Leto I.

Cena izvodu Din 1·—

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30·—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10·499

Drugo razdobje

V nedeljo 1. julija se sestanejo delegati naših organizacij iz cele banovine, da pretresejo položaj in se porazgovore o vsem, kar zahteva sedanji čas od naše velike organizacije »Boja«, prave predstavnice slovenskega ljudstva.

Od 1. decembra do 1. julija! Sedem mesecev trdega dela je za nami. Sedem mesecev pogumne borbe za pravico, poštenje in zakonitost. Ko so združene bojne organizacije začele novi, rešilni pokret, se gotovo niso vsi zavedali, da se s tem otvarja nova epoha v naši zgodovini. Niti vsi ustanovitelji niso zaznavali dalekosežnosti svojega odločnega koraka.

Danes je prva etapa našega gibanja končana. Nesebično delo, nezlomljiva volja, ravna linija v borbi in neustrašenost pred vsemi ovirami je storila svoje. Narod, ki je že klonil, ki v nemem obupu ni več videl rešitve, se je zravnal. Povrnila se mu je volja do življenja, državljanska zavest se je prebudila v naših ljudeh, na mesto pobitosti, tihega srda ali celo hlapčevske ponižnosti je stopila odločnost, samozavest, ponos in borbenost prostega državljana kraljevine Jugoslavije.

Nov duh je prišel med Slovence, zbirajoče se v ljubezni do kralja in domovine, pod praporom pravice, resnice in poštenja. Sile somraka so se zatresle. Ljudstvo vstaja na dan, stopa iz globine obupa v zarjo novih dni. Slovenski orjak se je zavedel svojih sil, krepko je zravnal sklonjeni hrbet in stresel z ramami. In že je najhujša mora padla z njega... Z novim pogumom, s prebujeno vero in trdno odločnostjo koraka naše ljudstvo v novo dobo.

Cela država je zastrmela nad prebujenjem slovenskega človeka. In vse, kar je v Jugoslaviji zdravega in poštenega, se je vzradostilo ob novi blagovesti, prihajajoči izjemoma enkrat s skrajnega severo-zapada naše velike domovine. Renesansa Slovencev se bo pretvorila, se bo razširila v preporod, v vstajenje vsega jugoslovanskega sveta.

Delegati, ki se boste zbrali v nedeljo v beli Ljubljani, zavedajte se, da je naš pokret ne samo prebujenje naše ožje domovine, marveč tudi up in nada vseh Jugoslovanov. Ob granitnem bloku Združenja borcev Jugoslavije so se doslej razbile vse spletke, sile teme so na umiku. Sestanek delegatov bojevniških skupin preteklo nedeljo je dokazal zdravje in popolno duhovno enotnost našega gibanja. 1. julij pa bo postavil prvi mejnik in pokazal pot v novo delo, v nove borbe. Z razvitimi zastavami bomo korakali borci Jugoslavije v novo razdobje. Bratje Srbi in Hrvati čakajo naših polkov bojevnikov za pravico in poštenje, borcev za duhovni in socijalni preporod in za gospodarsko vstajenje prelepe kraljevine Jugoslavije.

Borci, v zbor! Pomozi Bog, junaki!

ZBOROVANJE DELEGATOV KRAJEVNIH ORGANIZACIJ »BOJA« IN SKUPIN BOJEVNIKOV

se bo vršilo v nedeljo 1. julija ob 9. uri v Trgovskem domu (Gregorčičeva ul.) v Ljubljani. Ker je zborovanje velike važnosti za nadaljni razvoj našega gibanja, naj se ga udeleže delegati kraj. organizacij, skupin in poverjeništev v čim večjem številu. Vsak naj prinese s seboj polnomočje.

BANOVINSKI ODBOR bo zasedal istotam ob 15. uri z glavno točko dnevnega reda: izpremememba pravil.

Ločite čekovne položnice »Preloma« od čekovne položnice »Boja«. »Prelom« ima štev. pošt. čekov. rač. 10.499. »Boj« pa štev. pošt. čekov. rač. 11.943.

Govor tov. Staneta Vidmarja

na članskem sestanku ljubljanskih bojevnikov dne 15. junija

Tovariši!

Od našega zadnjega članskega sestanka do danes sicer ni Bog ve kako dolgo, vendar pa je v tem času razvoj naše organizacije napravil ogromno pot. Kakor povodenj se je razlilo to gibanje po celi Sloveniji in zajelo vse naše ljudstvo. Mirno lahko izjavljam, da je prva etapa za nami: Prvi del našega programa je v glavnem dosežen. Ta prvi del je imel pravzaprav najtežjo nalogo.

Tovariši! Naš narod je zadihal svobodnejše, pogumnejše stopa zopet v borbo, vzbudilo se je trdno upanje in vera v bodočnost. Energično stresa breme z ramen in se čuti vsak dan močnejšega in odločnejšega. Mi smo se v začetku pokreta dobro zavedali nevarnosti, katerim smo se izpostavili, računali smo z vsemi možnostmi, toda smatrali smo za svojo nacionalno dolžnost tvegati vse, za dobro in srečo naroda.

In ko gledamo danes po nekaj mesecih hudega dela na uspehe, lahko mirno rečemo, da smo dosegli ogromne rezultate, da smo svojo dolžnost v prvem delu prav gotovo izvršili v polni meri, ker se nam je posrečilo dvigniti vse naše ljudstvo iz letargije in obupa v boj za svobodo, v boj za svojo staro pravdo.

Tovariši! Morda ste v tem času občutili kot člani naše skupine premalo aktivnosti, premalo življenja v lastni skupini. Res je, tovariši, da je organizatorno delo nekoliko zastalo radi prezaposlenosti vseh članov odbora v propagandnem delu po deželi. — Da samo nekoliko naslikam ogromno delo zadnjih mesecev mi dovolite kratek pregled.

Kakor Vam je znano je bil naš prvi javni zbor dne 7. januarja t. l. v Ljubljani v Unionski dvorani. Odmev tega zbora je šel po celi Sloveniji in zbudil zanimanje za pokret vsepovsod. — Po tem zboru je nastopila precejšnja tišina povzročena po nujnih delih organizacije Boja. V to delo spada tudi sklicanje banovinskega odbora Združenja borcev in pravilno konstituiranje Osrednjega izvršnega odbora in njegovih odsekov.

V tem pa se je pokazala potreba nadaljnjih zborov in v prvi vrsti smo imeli pred očmi Maribor, kjer smo organizirali naš drugi veliki zbor dne 13. marca t. l. Odmev tega zbora je bil gotovo še močnejši kot odmev ljubljanskega, ker je kar naenkrat završalo po celi Sloveniji, premaknilo se je vse in oživelo. Oglašati so se pričeli borci po celi deželi, prihajale so zahteve po sestankih, zborih in taborih. Nastopila je doba taborov in shodov, v kateri smo preorali skoro celo Slovenijo. Če ne omenjam pripravljalnih sestankov posamič, je to vsled tega, ker je število teh sestankov daleč preko 100. Vsi ti sestanki pa so bili vendar zelo izdatni in močno obiskani tako, da bi skoro vsak politik bil lahko izredno zadovoljen če bi takšno število ljudi prišlo na javen shod. Informativni pripravljalni sestanki so bili prav pogosto s številkami 300 do 500 mož in fantov.

Poleg tega pa smo imeli do sedaj že 35 velikih zborov in taborov, in sicer na katerih je bilo prisotnih približno 100.000 mož in fantov. Številka, ki mora dati misliti vsem Popolna soglasnost teh 100.000 mož in njih obsodba obstoječih razmer in politike pa ne more ostati brez učinka na razvoj dogodkov in razplet situacije. Kasneje se bom še povrnil k temu vprašanju, za sedaj naj zadostuje samo ta konstatacija. — Na vseh teh velikih zborih so nastopali kot govorniki pač vodilni člani pokreta, ter so pri tem delu v obilni meri sodelovali še člani odbora naše skupine. Kako zgleda to delo, naj pokažem na sebi, pa so morda drugi še bolj znani. Odkar je začela doba shodov in taborov n. pr. še nisem bil eno nedeljo doma. Večkrat pa sem celo tako kakor ostali tovariši, opravil kar po dva do tri shode na en dan. Samo radi ilustracije povem, da smo do sedaj nekateri člani izvršnega odbora govorili že na 15 shodih in 30 sestankih. Če pridenete tem številkam še čas, ki ga človek nujno potrebuje da pripravi gradivo za vsako nedeljo, če potem še upoštevate, da Vam urednik »Preloma« skoro vsak govor obelodani in morate zato vse vedno na novo pripravljati, če končno prištejete še dejstvo, da imamo med tednom še skoro prav vsak večer seje in posvete, mi boste morda verjeli, da je bilo nemogoče sklicati Vas, ker enostavno ni bilo prostega nobenega večera. Tako približno se godi vsem tovarišem, ki so v upravi in vodstvu. Niso pa pri tem še upoštevane vse intervencije, ki jih moramo opravljati v interesu članstva in organizacij ter vsi mogoči obiski in posveti s člani, ki prihajajo z dežele. In teh, tovariši, ni malo. — V tem delu, tovariši, je torej vzrok za tisto počasnost v organizaciji, katero sem v početku omenjal.

Porast organizacije gre krepko naprej. Imamo že 150 krajevnih organizacij, poleg obstoječih bojevniških, invalidskih, dobrovoljskih in četniških, ki so kolektivno včlanjene. 150 organizacij vkljub vsem oviram in težavam, vkljub grožnjam. Zavednost vstaja, pogum je vsak dan večji in borbenost je odlična.

Tovariši! Na naših zborih so vsi naši govorniki dovolj obširno razpravljali o vseh važnih vprašanjih, »Prelom« je prinašal glavne govore in mislim, da ni baš potrebno, da vse te stvari ponavljamo na dolgo in široko.

Naše gibanje je zadelo naravno ob najhujši odpor tistih, ki so povzročili to gibanje,

Pa so gospodje iz Jutrove dežele oznanili križarsko vojsko proti našemu pokretu. Kar še leze in gre, ter je absolutno »zanesljivo« in udano — so zbobnali v ljubljanski Kazino, kjer so rohneli in se togotili, ter kovali osveto tem preklicanim borcem in bojevnikom. Pa so po hudem celodnevnem bobnajočem ognju, rohnenju in klevetanju skovali celo resolucijo, v kateri so se povzpeli do neverjetno nesramne trditve, da je v Dravski banovini takozvana »bojevniška akcija«, razumete »takozvana«, pogubna za konsolidacijo, t. j. za ureditev političnih razmer, na temelju državnega in narodnega edinstva in ideje šestojanuarskega manifesta.

Tovariši! Ali se Vam ne zdi vse to, kakor slab dovtip. Saj je vendar več kot jasno, da je za ozdravljenje političnih razmer pri nas v prvi vrsti pogubna tista gospoda, ki po svojem časopisju, zlasti po tistem, ki nosi sicer ime »Jutro«, izhaja pa pozno ponoči in ga imenujem jaz rajše »Črna noč«, zastruplja ozračje v Sloveniji že vsa ta dolga leta in ki vkljub temu, da je imela v rokah škarje in platno, vkljub temu, da je bila ta dolga leta vsegamogočna, nima pokazati drugih rezultatov svojega delovanja, kakor ogromne množice obupanih in preganjanih uradnikov, učiteljev in javnih delavcev in do kraja zagrenjenih, obupanih in razjarjenih ljudskih množic.

Tovariši! Jutro nas je pozvalo, da povemo, kdo so tisti preganjani uradniki, učitelji in javni delavci. Čudna zahteva! Kaj nimajo nobene evidence o vseh teh slučajih in uspehih svojih intervencij.

Naj bodo gospodje le brez skrbi. Vsaka stvar ob svojem času. Vse te dokaze zbiramo »mimogrede« in jih bomo porabili, ko bo čas za to, ko bo čas ponižanih in razžaljenih, ko bo čas reparacij.

Pa vrnimo se k strašni obsodbi in njeni vsebini. Naš pokret je poguben za konsolidacijo političnih razmer na temelju državnega in narodnega edinstva in ideje šestojanuarskega manifesta, pravi obsodba.

Ljudje, ki oznanjajo sovraštvo, ki zagovarjajo načelo, da je treba ljudstvo krotiti in strahovati, ljudje, ki poznajo narod le kadar rabijo njegove krogljice, ti ljudje govorijo o ideji šestojanuarskega manifesta? Saj je ravno s tem aktom naš vladar obsodil prav vse politične partije, pa tudi tisto, v kateri so takrat slučajno vedrili in oblačili današnji kazinoti. Za vsakogar pa je tudi jasno in naravno, da se ti gospodje niso od tedaj prav nič izpremenili, čeprav so menjali parkrat firmo. Volk dlako menja, narave pa nikdar. In zvesti svoji naravi, svojemu značaju, poizkušajo tudi sedaj kakor popreje s klevetami in denuncijacijami rešiti svoje pozicije ter zavleči in zadržati morda konec, ki se bliža hitreje kakor so pričakovali. Bog ve, tovariši, če gospodje niso bili brljavi, ko so podpisovali to popreje omenjeno resolucijo, kajti močno se mi zdi, da so z njo podpisali smrtno obsodbo za se in svojo kliko.

Tovariši! Včasih je usoda zelo zelo muhasta. Včasih se kakšne stvari prime čudna smola, ki se je drži kot klop. Mislim na ta nesrečni Kazino v Ljubljani. Pred vojno in med vojno so se zbirali v tej zgradbi najhujši in najbolj zagrizeni sovražniki našega naroda, avstrijski germanizatorji in nemčurji. Mi vsi smo še sodelovali pri demonstracijah proti kazinotom. Ob prevratu so dobili v roke to stavbo, odnosno društvo »Kazino«, gospodje, ki oblačijo tudi danes še tam. Ne mislim načenjati interesantnega poglavja, kako se je v tistih prevratnih časih prebalansiralo to lepo, ogromno premoženje v posest današnje družbe, seveda vse pod parolo nacionalizacije, od katere pa narod nima nobene koristi, marveč le omenjena družba. Ne, tovariši, te zadeve za danes ne bom omenjal, to poglavje je sicer zelo zanimivo, toda za današnje zborovanje preobširno.

Nekaj drugega je pri celi stvari, kar sem hotel omeniti. To namreč, da se je te stavbe nekako prijela usoda, da se zbirajo v njej tako radi sovražniki našega naroda. Kakor so se prejšnje čase redno zbirali tam naši narodni sovražniki, tako so tudi sedaj večkrat tam sestanki največjih sovražnikov narodove sreče, svobode in miru. In menda so se hoteli tudi gospodje, ki so se oni slavni pretekli ponedeljek pričeli zbirati v Kazini, potegovati

Delegacijski zbor bojevniških skupin

Zadnjo nedeljo 24. t. m. se je vršil v Ljubljani v Trgovskem domu sestanek delegatov vseh bojevniških skupin, na katerem je bilo zastopanih od 24 skupin 19 po svojih delegatih in je zadobil sestanek značaj iskrene manifestacije za »Boj«.

Po raznih razdiralnih poskusih, ki so se pojavili v poslednjem času in so skušali zanesti po časopisju in tajnem pisanju v javnost in med članstvo nekako krivo mnenje o Boju, bojevnikih in skupinah, je sklicala bojevniška delegacija zastopnike skupin pa jih pozvala, naj odkrito povejo, kako sodijo o Boju in o svojem odnosu do Boja in Združenja sploh.

Najprej je govorila delegacija: Matičič, Marinko, Kozina, ki so poudarjali svoje stališče do Boja, njegovega gibanja ter o ulogi bojevnikov v tem gibanju. Dalje pa so obrazložili in ožigosali klevete in klevetnike. V imenu Boja sta govorila predsednik tov. Kuster in tajnik tov. Fabijančič, ki je obenem drastično odgovoril na razna vprašanja in očitke. Za trboveljsko skupino, ki je izmed najmočnejših in najvzornejših, je govoril njen predsednik tov. Ratej, za ljubljansko skupino tov. Kafol, Vidmar in Gombač, za tržiško tov. Lazar in Ciler ter dalje zastopniki ostalih skupin. Iz vseh govorov je zvenela **soglasna obsodba klevetam pa enodušnost za enotnost »Boja« in njegovih ciljev.** Kolikor je bilo polemike, je bila ta le izraz popolnega razčiščenja v nadaljnjem enotnem postopanju.

Zborovanje je poteklo v najlepšem soglasju ter dokazalo, da med bojevniki in borci ni razlik ne dvomov, ampak da so bojevniki in borci eno, in to je »Boj«.

za ta sloves, pa so po celodnevnem divjem rohnenju in medsebojnem razračunavanju izlegli končno omenjeno resolucijo. To je bil tudi edini rezultat celodnevne bitke. In ker se je včasih tudi izza zaprtih vrat strašno zabliskalo, pokadilo in tudi zasmrdelo ter se je slišal krik in vik prav daleč, je bila slika popolne razcepljenosti tako jasno in tudi slepcu vidna, da je pač več kot ginljivo, če se potem povdarja »nepokolebljiva volja«, da stranka ostane edinstvena. Kako naj ostane edinstveno tisto, kar še sploh nikdar ni bilo. Pri vsej edinstvenosti pa je najhujše to, da je vkljub najvestnejši izbiri delegatov in vkljub vsestranski temeljiti pripravi klike, bilo na tem zborovanju tudi nekaj mož, ki se niso ustrašili vseh teh rohnečih in bobnečih veljakov in mogočnikov. Bilo je tudi nekaj mož, ki so se postavili po robu vsem tem nasilnim metodam, jih odklonili — in obsodili tudi vso to neodkrito borbo, ki se hinavsko maskira in skriva za vsemi mogočimi stvarmi, v jedru pa gre vedno za čisto drugo stvar, kot pa se govori o njej. Cel dan so gospodje rohneli in udrihali po borcih in bojevnikih, mislili so pa nekaj drugega. Zakaj je šlo torej?

Vidite, osrečevalci našega ljudstva, ki na vseh teh svojih sestankih in zborovanjih nimajo časa, da bi razpravljali malce tudi o gospodarskih in socialnih vprašanjih, so pogruntali že davno, da je treba najti zaposlitve za velike žage samice in polnojarmenike, ki so se ustavile radi krize v lesni industriji. Pa so stavili vse žage v obrat in žagajo že par let iz dneva v dan, ne morda smrekovino ali jelovino. Kaj še! Žagajo nas!

Seveda tovariši, s tem ne mislim reči, da svojega rohnenja proti nam niso mislili resno. Še hudo resno so mislili, ker so uvideli, da je vstalo z nami vse slovensko ljudstvo, ki je odločeno napraviti konec kazinotski anarhiji. Zato je boj proti nam posebno besen. Pa to je v redu. Nam je naravnost ljubo, če se gospoda postavi jasno proti nam. Koliko enostavnejše je delo, koliko lažja je borba. Kar na plan gospoda! Mar ne veste, da raste odločnost in pogum pravega borca, kakor raste število sovražnikov. Mar ne veste, da nam je ljubo, če se slabo samo izloča in prihrani nam neprijetno delo čiščenja? Vse priznanje gre tej gospodi, da je sama spoznala, da s svojo pokvarjeno miselnostjo v resnici ne spada v naše vrste, da v resnici ne spada v našo narodno družino, ker je našemu ljudstvu bila in — ostala vedno tuja in ga nikdar ni razumela ne v sreči, ne v nesreči. Prav je zato, da ostane sedaj izven naše družine osamljena in odklonjena v pozabljenosti.

Tovariši! Ko je zborovala ta gospoda, so ponavljali zopet staro pesem o našem programu, ki ga sicer, kakor pravijo, sploh nimamo. Ampak govorili so pa le o njem.

Vidite, če mi pravimo, da smo za stanovsko ureditev države, to zanje ni nič. Je namreč premalo besed, oni imajo radi veliko besed, da je treba manj dejanj. In ko so visoki generali brez vojske omenjali našo zahtevo po stanovski ureditvi države, so izrazili tudi bojazen, da bi zaradi ogromne premoči kmetskega ljudstva prišlo pri nas do »pokmetenja« države. Kaj ni to strašna nevarnost, prijatelji, če se pokmeti država, v kateri tvori 85% vsega prebivalstva kmečko ljudstvo? Čudna naziranja so to. In ker je to kmetsko ljudstvo odločno protikazinotsko, odklanjajo visoki gospodek stanovsko ureditev in ni zanj zadeva resna. Po tem istem receptu so gotovo tudi brezpomembne naše zahteve po socialni pravičnosti, po gospodarski, stanovski in socialni solidarnosti. Naša zahteva po dobrem in globoko premišljenem gospodarskem načrtu je gotovo brezpomembna za to gospodo, ker še ni imela časa, da se sploh peča z gospodarskimi vprašanji. Vprašanje zadružništva in s tem zvezano zbiranje in združevanje gospodarskih sil naroda menda še ni aktualno, kakor se gospoda izraža. Ves ogromni kompleks delavskih in nameščenskih vprašanj, vprašanje minimalnih mezd in plač, kakor tudi maksimalnih dohodkov, vse to so stvari za katere ni časa pri teh gospodih in katere zadeve so manj važne, če niso natiskane v lepo vezanem in zlato obrezanem programu. Pa prijatelji, zgodilo se bo končno tudi to, kajti na temelju smernic, ki smo jih začrtali v našem dosedanjem javnem delu in katere so deset in desettisoči, da, danes že lahko rečemo, stotisoči slovenskega naroda odobrili, izdelujejo in bodo izdelali sedaj strokovnjaki točen in znanstveno utemeljen program. Je pač tako tovariši! Mi, ki smo začeli pokret, smo nosili in nosimo ta program v srcih. Mi smo ga začrtali, mi ga bomo tudi uveljavili v življenju. Ker pa nismo domišljavci, ki hočejo sami najboljše znati vse, kličemo na strokovno delo tiste, ki so zato najbolj usposobljeni in poklicani, naše najboljše znanstvenike in strokovnjake. Ker hočemo ustvariti nekaj popolnega, nekaj velikega, prav nič ne prehitevamo s tem delom, da bo izvršeno v miru, temeljito in izčrpno. Hočemo vstvariti za vse zmožne in voljne možnost sodelovanja in udejstvovanja na oblikovanju in ureditvi javne uprave, na preureditvi države. Prav kmalu že bodo naše krajevne organizacije dobile vprašanja glede vseh važnih narodno gospodarskih in upravnih vprašanj, da tako črpamo iz studenca vse modrosti, iz najširših plasti naroda, novih idej in misli. Hočemo, da zraste načrt in program za preporod države prav iz narodnih korenin, prav iz ljudstva, ki nosi v sebi modrost stoterih izkušenj in preizkušenj.

Zato smo tudi pri naši skupini ustanovili razne odseke in vas pozvali, da se javite za delo v teh odsekih, ki bodo velika opora osrednjemu izvršnemu odboru. Vsakogar, ki ima veselje do tega dela, vabimo in pozivamo na delo, pa sem prepričan, da se odzovete temu pozivu v največji meri. Vsi ti odseki se bodo konstituirali že danes po zboru in vas prosim, da se javite pri odbornikih, ki so določeni kot delegati odbora v odseke. Vsa vprašanja, o katerih želite razpravljati, se lahko razpravljajo v teh odsekih in sklepi in predlogi bodo šli od tu preko odbora skupine osrednjemu izvršnemu odboru.

Tovariši!

Izgleda, da se sestradani politikoni zbirajo in z združenimi močmi pripravljajo ofenzivo na nas. Prvo bombo so že vrgli in ta bi morala razbiti naše vrste. Ko niso zalegli napadi in izpadi proti vodilnim članom pokreta, so zlegli sedaj pesem o borcih in bojevnikih. Pogruntali so, da so nekateri kolektivni člani prikrajšani, pa se bojijo za njih pravice. Ne vedo pa, da je vprašanje spremembe pravil postavil že zadnji banovinski zbor. Organizačni odsek Boja izdeluje sedaj v smislu načel, ki jih je določil ta zbor, načrt novih pravil, ki bodo odgovarjala potrebam in razvoju organizacije in bodo potem pretresana na prihodnjem banovinskem zboru. Je to čisto interna organizačna zadeva, katere ne smatra nihče v pokretu za Bog ve kako važno in nujno, ker je vsem važna samo ideja in stvar.

Prav zanimivo je gledati kako žonglirajo s temi besedami in kako akrobatsko spretno poizkušajo vzbuditi nevoljo ali nesoglasja med nami. Pa je tako strašno malo upanja, tako hrupno je to delo, da je kar meni hudo za njih. Zastonj je to slepomišenje Borci in bojevniki vedo tako kakor ves narod, da sta to le dve besedi za isti pojem. Vedo pa prav dobro vsi, da hočemo vsi samo eno, nerazdružno in složno armado, ki gre v boj za pravico, poštenje in svobodo, armado, ki bo svojo pogodbo o večni zvestobi in medsebojnem zaupanju napisala na kožo premaganih članov Staviskijeve armade. Naj se zato gospoda ne trudi, da ne bo pogodba, ki bo pisana na njih kožo, predolga.

V prvih početkih se gospoda še ni znašla. Ni vedela še, da li mora računati z borbo ali pa z možnostjo porabiti ta pokret zase. Tako so kolebali, med tem pa je pokret naraščal in bil vsak dan silnejši. Spominjam se še sirenskih glasov, ki so ganljivo dopovedovali, da je vendar za vsak zdrav pokret prostora dovolj med njimi; dopovedovali so, da uvidevajo, da je treba dati tudi mladini možnosti udejstvovanja itd. Toda v isti sapi so zopet dopovedovali, da je to, kar delamo mi — boljševizem, da je treba nas vse enostavno zapreti, nekateri so celo licitirali višje in rekli, da treba pokret v krvi zatreti. Toda pokret se je med tem razlival naprej, se širil in krepil. Ta razvoj me spominja na primero, ki sem jo povedal na nekem zboru:

(Dalje sledi.)

Treznim v preudarek

Pod gornjim naslovom je prineslo »Jutro« z dne 19. t. m. uvodnik, ki se bavi z našim pokretom in s splošno situacijo v naši domovini. Pisec pravi med drugim:

»Vprašanje načrtnega gospodarstva, problem stanovske rekonstrukcije našega javnega življenja, napori za dosego javne uprave, ki bi se bolje znala prilagoditi današnjemu času in ki bi funkcionirala čistejše in gladkejše, vedno bolj pereča zadeva moralne obnove naših prilik in poleg vsega tega mnogi danes že kritično aktualni gospodarski in socialni problemi gotovo zaslužijo pažnjo in **sodelovanje vseh treznih ljudi** in najresnejšo obravnavo s strani tistih, ki o tem nekaj znajo, nekaj vedo ter imajo izkustva in sposobnosti, da nekaj ustvarijo.«

Odkritosrčno nas veseli to priznanje, predvsem oni del, ki ugotavlja, da so mnogi **gospodarski in socialni problemi** danes **že kritično aktualni.** Pred nastopom našega gibanja takih besed v tem listu žal nismo čitali, čeprav so bili ti problemi že takrat kritično aktualni.

Zanima nas pa in pozivamo pisca, da nam razloži, kako si predstavlja v praksi to sodelovanje vseh treznih ljudi pri reševanju aktualnih gospodarskih in socialnih vprašanj, ki ga predlaga. Doslej je o vseh teh vprašanjih odločevala in še vedno odloča edino vladajoča stranka. Dovolj časa je imela na razpolago, da bi bila te probleme rešila. Vsi vemo n. pr. da je nastalo začasno prekomerno dviganje vlog iz denarnih zavodov skoro v vseh državah in da je v vseh teh državah hitro in odločno posegla vmes država in s tem vspostavila zaupanje in **popolnoma normalne razmere** večinoma **v nekaj dneh,** ponekod pa najdalj po nekaj tednih! Kako pa je bilo pri nas, to veste, dragi bralci, sami najbolje.

Pisec v »Jutru« si želi »sodelovanja vseh treznih ljudi in najresnejše obravnave s strani tistih, ki o tem nekaj znajo, nekaj vedo ter imajo izkustva in sposobnosti, da nekaj ustvarijo.« Ali niso **stanovske in strokovne organizacije** oni forumi, ki bi o tem lahko nekaj povedali, in sicer nekaj stvarnega in tehtnega? Neštetokrat so naše strokovne organizacije precizirale svoje stališče o teh vprašanjih in poslale svoje resolucije in delegacije na merodajna mesta. In **čudovito enotne in skladne so bile v svojih zahtevah,** čeprav se z gotove strani vedno poudarja, da so si interesi posameznih stanov nujno nasprotni. Med drugimi naj navedemo resolucijo centralnega trgovskega predstavništva na kongresu v Skoplju, ki je bila sprejeta na pobudo naših vrlih trgovcev iz Dravske banovine, resolucijo društva bančnih zavodov v Ljubljani, resolucijo zveze združenj gostilničarskih obrti, resolucijo udruženja jug. inženjerjev in arhitektov v Ljubljani, sprejeto dne 19. decembra 1933, resolucijo zveze slov. zadrug, sprejeto dne 9. aprila t. l., resolucijo Zadružne zveze v Ljubljani in resolucijo Zveze industrijcev v Ljubljani, sprejeto dne 13. marca t. l. Važno je, da v bistvenih vprašanjih zahtevajo **vse te resolucije isto,** in sicer to, **kar smo zahtevali mi med glavnimi točkami programa našega gibanja.** In to so vse popolnoma nepolitične stanovske in strokovne organizacije, v katerih tvorijo naši organizirani člani le majhen odstotek. Priporočamo piscu članka v »Jutru«, naj si vse te resolucije pazljivo prečita, še posebno pa resolucijo Zveze industrijcev, ki stavlja popolnoma **jasne in konkretne predloge za normaliziranje naših gospodarskih razmer,** ki je bila sestavljena po prvovrstnih gospodarskih strokovnjakih in sprejeta od izkušenih praktičnih gospodarstvenikov.

Uvidel bo, da **»sodelovanje vseh treznih ljudi« že obstoja** in da so tisti, ki o tem nekaj znajo, nekaj vedo, ter imajo izkustva in sposobnosti, da nekaj ustvarijo, **svoje mnenje že povedali, in da je njihovo mnenje enotno.** Pač pa je mnogo drugih, ki tega ne razumejo ali ne marajo razumeti. Skrajni čas je, da bi jih obsijalo spoznanje. K temu jim Bog pomagaj!

Hic Rhodus, hic salta.

Kralj je ratificiral pakt balkanskega sporazuma. Grčija, Rumunija, Turčija in Jugoslavija so s tem paktom postavile temelj dobrim sosedskim odnošajem. Tako je prav. V teh težkih časih rabimo prijateljev.

Dobrovoljci! V sredo 4. julija se vrši običajen mesečni sestanek vojnih dobrovoljcev pri tovarišu Krečiču, Vidovdanska 1. Na sestanku se bo razgovarjalo o raznih važnih tekočih zadevah. 7. julija se vrši naš izredni občni zbor ob 20. uri tudi pri Krečiču. Udeležba posebno ljubljanskih tovarišev obvezna. Nadalje naznanjamo, da so dospela dobrovoljska uverenja za sledeče tovariše: Heinrihar Rafko, Oblak Vinko, Sevnik Franjo in Crček Janko. Ista se lahko dnevno dvignejo pri tov. podpredsedniku Žagarju, Kolodvorska ulica 6. — Odbor.

Celje. Krajevni odbor U. V. Invalidov v Celju priredi v nedeljo dne 1. julija t. l. — v slučaju slabega vremena prihodnjo lepo nedeljo — veliko javno tombolo z bogatimi dobitki ob 15. uri pred Narodnim domom v Celju.

K obilnem obisku vabimo vse prijatelje invalidov in vse naše člane, saj je čisti dobiček za vojne žrtve, kojim podeljujemo o Božiču in Veliki noči zaprošene podpore.

Ustom kruha — rokam dela

Pred nekaj tedni sem od zelo ugledne osebe, ki je na »položaju«, izvedel, da je Nemčija predložila neki balkanski državi načrt, po katerem bi poslala na njeno ozemlje en milijon nemških brezposelnih delavcev z namenom, da bi se tamkaj zaposlili. Nemčija plačuje namreč vsakemu brezposelnemu M 3.50 dnevno. V omenjeni deželi pa, kjer se cedita mleko in med (le da domačini tega nočejo vedeti), bi stala celokupna prvovrstna preskrba za eno osebo M 2.50 na dan. Ono tretjo marko pa — torej dnevno en milijon mark — bi Nemčija dala dotični državi na razpolago kot brezobrestno posojilo za gradnjo cest, železnic in drugih objektov, seveda pod pogojem, da se pri teh delih zaposle nemški delavci.

Kar je bilo doslej povedanega, bi prav lahko veljalo tudi za našo državo. Tudi pri nas bi si tako podjetni ljudje, kot so Nemci, upali zaposliti milijon ljudi. Zato se človek s čudom vprašuje, zakaj se je pri nas brezposelnost tako strahovito razpasla. **Vprašanje je, če je pri nas brezposelnost sploh potrebna.** Pri nas, po mojem mnenju, ni prav nobenega vzroka za brezposelnost. Zakaj? Pota, ceste, železnice in drugi javni objekti **vpijejo za delom.** Dela zahteva vsaka najmanjša stvarca v naši državi. Delo vpije iz vsakega objekta. Za delom vpijejo žuljave roke naših pridnih delavcev. In dela ni, pravijo. Brezposelnost raste. Ni kredita.

Vsi vpijemo: »Brezposelne je treba podpreti!« **Ne podpirajte jih, ker to nič ne hasne, pač jim pa dajte dela, katerega je v naši državi dovolj.** Ne podpore, dela jim dajte, pri tem pa dobro, dobro poglejte na prste raznim dolgoprstnežem in prav tako raznim družbam, ki jim je brezposelnost samo sredstvo za dosego cilja. Brez ozira na levo in desno naj gre naša pot, **naravnost naprej v lepšo bodočnost.** Žulji in potne srage naj ustvarjajo novo življenje, ki bo omogočalo tudi najnižjemu dosego povprečnega standarda življenja. Vsi se uprimo v jarem brez razlike. Nihče naj ne bo izrinjen iz tega skupnega dela za našo dobrobit. Vsakomur, ki je voljan delati, naj se da kramp v roke, da pomore vsakdo ustvarjati **novo dobo in lepše življenje.**

Vseobče se govori, da smo na prelomu časa. Na prelomu slabega v čas boljše bodočnosti. Prelom se pa ne sme izvršiti delno, samo v nekaterih panogah. Povsod je treba prelomiti stare običaje in staro brezdelje ter začeti brez fraz in lepih besed z delom, s trdim ustvarjajočim delom. Začeti je treba s krampom in motiko, onega pa, ki se sramuje tega orodja, tega postavimo na sramotni steber, v zasmeh vseh delavnih žuljavih rok, v zasmeh vseh bodočih pokolenj. Beseda »brezposelnost« mora izginiti iz našega slovarja. Vsakega pa, ki misli z brezposelnostjo brezvestno spekulirati, treba najstrožje kaznovati in izobčiti ga iz kroga poštenih ljudi. Pokazati treba s prstom nanj in mu onemogočiti vsako nadaljno udejstvovanje. Naši inženjerji, tehniki, kemiki itd. naj bodo krčitelji nove poti, ne pa brezposelni postopači. **Ustvariti treba iz njih koristne člane človeške družbe, ne pa mračne in temne elemente, največje naše sovražnike, ki v svoji zaslepljenosti ne morejo več razlikovati države od režima, ne dobrega od slabega, ne angela od belcebuba.**

Naš pokret je živa beseda, beseda spregovorjena o pravem času. Naša zemlja je dobro pognojena s krvjo. Dobra beseda »Boja« je seme, ki pada na to dobro zemljo. Iz nje bo vzklilo ogromno drevo, ki bo nudilo svoje sadove vsem delavcem, ki so ga gojili in senco vsem, ki so ga v ljubezni posadili. Beseda že klije iz tal. Njene korenine so pognale globoko v naša srca. Treba bo še mnogo dela, okopavanja in zalivanja predno bo dozorel prvi sad. **Ne ustrašimo se časa, ki beži mimo nas, pljunimo v roke in začnimo z delom, spomladi, da nam bo jesen prijetnejša.** Vsi brez razlike stanu ustvarjajmo v delu, ki ga je pri nas dovolj na vseh poljih. Delo pa odvzemimo tistim, ki umetno ustvarjajo brezposelnost.

Širite »Prelom«!

Zaplotnikom v premislek!

V silovitem poletu, kakršnega naše narodno življenje še ni poznalo, se je pojavilo gibanje borcev. Vsled strašne stiske, v kateri živi naš narod, so se odprle vse zatvornice narodove duše, kakor še nikoli. Bojevniški pokret sliči majhnim osvežujočim izvirom in studencem, večjim potokom in rekam, ki so prihrumele po nevihti na plan, da pokažejo pred svetom svojo moč. Mogočno narodno gibanje »deklaracije« pred sedemnajstimi leti, ki nam je vsem starejšim še v živem spominu, ki je pokazalo tedanjim sovražnikom in zatiralcem, da smo narod, ki hoče biti svoboden v svoji lastni državi, združen z brati Hrvati in Srbi, je napram današnjemu bojevniškemu pokretu po svojem učinku, silovitosti in temeljitosti, stopilo v ozadje. Naš narod, ki je tekom svojega večstoletnega robovanja že toliko hudega prestal, **hoče z borci povedati glasno in gromko vsem domačim nasprotnikom ljudstva, kakor tudi vsem sovražnikom v tujini, da so borci brez izjeme vsi za kralja in za močno državo Jugoslavijo.** Gorje pa **onemu, ki hoče to gibanje ovirati!** Brez posebne agitacije, brez kakih obljub in gostobesednosti prihaja narod sam od sebe, **trumoma, dostojno, samozavestno, častno in navdušeno v vrste bojevnikov.** Tu ni razlike v stanu, reven ali premožnejši, kmet ali delavec in inteligent, vsi smo enaki.

Pravi borci se samo pogledajo, kakor nekdaj vojaki, ki so stali v kompanijah, bataljonih, polkih ali v vrstah in strelskih jarkih ter vedo, kdo so in kaj jim je početi. **Nevidna sila bratstva, enakosti in spoštovanja do svojega bližnjega sotrpina jih združuje v nepremagljive vrste pravih bojevnikov za red in poštenje v naši mili, mladi državi Jugoslaviji.**

Kdor je videl naše tabore, mora priznati, da to niso navadni sestanki nezadovoljnežev ali mogoče politični shodi nove stranke, marveč **se na teh zborih zbira cvet našega naroda, ki je užaljen in pritisnjen k tlom radi prestanih krivic. Narod hoče priti do svojih pravic.** Posebno kmetski narod se trdno drži oporoke svojih voditeljev, ki jih že pokriva zemlja, da noče nobenih samozvancev in posredovalcev niti videti, niti priznavati tistih, ki bi hoteli zopet mešetariti med pravim Jugoslovanstvom in med njim.

Daleč nam je tudi silno tuja strankarska zamisel v tej ali oni obliki. Z največjim preziranjem in z gnusom zavračamo vse današnje načine prilizovanja in dobrikanja narodu nekaterih laži-prijateljev in patent-nacijonalistov, ki hočejo imeti državnotvornost nekako v zakupu. **Vsi naši govorniki, ki so pred tisoči nastopili na številnih taborih, niso obljubljali narodu prav nobenih nemogočih stvari, niti ne iščejo lastnih koristi, niti ne kažejo kakih sebičnih namenov, da bi narod hoteli zopet prevarati.** Pokret bojevnikov je prišel iz naroda za narod. Posamezniki ne pomenijo nič, gre samo za skupne interese naroda, predvsem za to, da se vpelje **red, mir in poštenje,** ki naj zavlada vsepovsod v naši državi.

Bojevniki napovedujemo neizprosen boj vsemu nepoštenju, ki žali slehernega moža-poštenjaka. Naš pokret se torej ne sme niti od daleč primerjati s strankami in strankarstvom. Z vsem tem nimamo prav čisto nič skupnega. Začeli smo zopet s 6. januarjem 1929. Od tu dalje zidamo. Vso staro škodljivo miselnost, ki so jo politikastri zanesli med naš narod, hočemo iz naroda iztrebiti enkrat za vselej in vreči v ropotarnico med staro šaro.

V naše vrste se uvrščajo samo vsi delovni ljudje, ki so vseskozi neoporečni, mladi in stari možje brez razlike. Pri sprejemu smo vpeljali strogo rekrutacijo. Imamo namreč veliko sito s širokimi odprtinami za kmete in delavce, prav fino sito pa za takozvane učene ljudi. Vse bomo skrbno prerešetali kakor kmet, ki hoče sejati čisto seme na svojo dobro obdelano njivo. Škodljivi plevel zatiralcev in izžemalcev naroda bomo skrbno odstranili in če bo potrebno, tudi ugonobili. Povemo tudi, da nas ne bo hudič skušal, niti nam ne bo zmešal pameti, da bi lahko sejal ljuliko med nas. Vpeljali bomo **tudi črno knjigo** za vse pregrehe in krivice onih nepridipravov, ki so narodu prizadejali že toliko gorja.

K.

Bojevniška konjenica v Novi cerkvi.

Doma in na tujem

(TEDENSKI PREGLED.)

Letalca čez ocean baje dobimo tudi mi Jugoslovani. V Zemunu se vrše priprave za to veliko in nevarno potovanje nad zeleno grobnico. Polet se bo menda vršil še letos. Bog daj srečo, junak!

Novo zagrebško letalo, delo graditelja Paskijevića, je bilo krščeno v nedeljo. Lep dogodek. Isti dan in na isti slovesnosti pa je moral dati svoje mlado življenje naš vrli pilot Colnar. Razbilo se je tudi naše ljubljansko letalo »Lojze«. Taka je pot življenja. Eno gre, drugo pride.

Slušateljem univerze ni vedno postlano z rožicami. O tem bi marsikdo izmed sedanjih gospodov vedel povedati kakšno pisano zgodbico. Na zagrebški fakulteti so se revni pa tem bolj pogumni slušatelji organizirali v delavsko četo. Delati in jesti, tako je prav. Tudi v Ljubljani se snuje nekaj podobnega.

V Pančevu so si voditelji Kreditne banke na lep način hoteli pomoči iz zagate. Falsificirali so bilanco. Vendar jih je dolga roka pravice stisnila za vrat. Vendar se ta roka vse bolj krajša in slabi, kajti že petič je bila sodna razprava odložena. Zanimivo!

Toča je huda stvar, ne kadar pada po puščavi, ampak kadar vseka po poljih in nasadih. V Dalmaciji so ugotovili, da je ta šiba božja napravila zadnji čas 15 milijonov dinarjev škode. Malo preveč za ubogo ljudstvo.

Zakon o fideikomisih je sprejela narodna skupščina s 185 glasovi proti enemu. Marsikak tujec si bo obliznil prste, ker je zakon za nenarodne elemente ugoden.

Italijani znajo porabiti tudi staro železo naših ladij. Jugoslovanski Lloyd d. d. bo dobil za pet starih škatelj pet milijonov dinarjev.

Pravilnik o pobijanju spolnih bolezni je podpisal minister za socijalno politiko. V veljavo stopi ta pravilnik dne 30. t. m. Zaprli bodo še zadnje javne hiše v državi. Kako bo potem se ne vé, čeprav bomo imeli pravilnik, kajti najbolje se dajo pobijati spolne bolezni, če vsak sam pri sebi skrbi za vzdržno in pametno urejeno življenje in če se prilike v državi tako urede, da se bodo ljudje lahko ženili.

Na Ruskem obstoje ženske vojaške čete. Doslej so bile oborožene samo s puško. Zdaj pa so postale tako bojevite, da so jim dali celo mitraljeze. Samo, kako se bodo obnašale v vojski, se še ne vé.

Na Japonskem je domovinska ljubezen čudovito močna. Ko je vlada pozvala, naj se javijo dobrovoljci za krmarjenje vodljivih torpedov, pri čemer krmar neizogibno pogine v eksploziji, se je zapisalo v to neustrašeno bratovščino 5000 ljudi. Vendar kljub tej narodni zavednosti vse bolj napreduje v Japoniji agitacija za komunizem, zlasti — čujte in strmite — v tvornicah orožja. Tako pišejo časopisi. Bo že res, če ne lažejo.

Francoski zunanji minister Barthou je kljub svojim ne več mladeniškim letom — sivo brado ima mož — zelo živahen in se ne ustraši nobene poti, kadar gre za blagor njegove domovine. Bil je na Poljskem, nato v Bukarešti, zdaj pa je doživel v Beogradu naravnost triumfalen sprejem. Francija je naša edina zaveznica med velikimi državami, na katero se moremo zanesti. Barthou in Jevtić sta moža na mestu.

Angleška flota — nad 70 ladij in nad 30 tisoč mož posadke pride julija v naše jadranske vode. Upamo, da puste mornarji, saj jih bo kot listja in trave, marsikateri funt ali vsaj šiling na obali.

General Weygand je vrhovni inspektor francoske vojske. Odpotoval je v London in se tam sestal na posvèt z zastopniki angleškega generalnega štaba. Tudi pri kralju je bil na zakuski. Čemu angleški in francoski generali stikajo glave, tega ni treba praviti tistemu, ki ve, kako Nemci kujejo orožjé in kako se zalagajo z denarjem, na zunaj pa prelivajo krokodilove solze o praznih blagajnah. Tiči so pa le.

V Franciji imajo lepo številce nezaposlenih, ki dobivajo podporo. Francoski generalni štab je pozval vse može izpod trideset let, naj se, če nimajo dela, prostovoljno javijo na službo, sicer jim bo odvzeta podpora. To je pametno. Pri vojakih bodo dobili krampe v roke, pa ceste bodo delali ali pa drva pripravljali za zimo, skladišča čistili in drugo tako. V civilu bi pa postavali in kuhali jezo na ves svet.

V Italiji se preureja država po stanovskih načelih. Ustanovljenih je doslej osem korporacij. Druge pridejo kmalu na vrsto.

Mussolini, ta poseka marsikaterega državnika. Ne samo, da posega v vse panoge narodnega gospodarstva in da se v njegovem

Vojko:

Obisk v zelenem mestu ob Dravi

Bodi pozdravljeno, mesto ob braniku naše severne meje! Mesto, težko izvojevano, zato tembolj ljubljeno! Tavam po tvojih ulicah, v mislih te pa vidim, kakšno si bilo pred komaj 16 leti, ko smo te iztrgali iz krempljev tujega gospodarja!... Vidim Tebe, naš ljubljeni poveljnik, kako si nas v veliki vojašnici zbral okoli sebe, da smo formirali naše prve jugoslovanske bataljone ob severni meji. Stal si v naši sredini vzravnan in odločen. Tvoje iskreče, orlovske oči niso samo vlivale levjega poguma v nas, temveč so znale tudi brzdati našo prekipevajočo bojaželjnost. Saj se gotovo spominjaš onega viharnega večera, na južnem kolodvoru, ko si se nepričakovano kot strela pojavil v naši sredini! Obstali smo kakor vkopani. Ti pa si nas še enkrat zaprisegel, naš slovenski Pilsudski!

Kje ste, vsi moji tedanji tovariši, ali ste vsi razkropljeni po svetu, da ne bom nikogar srečal danes?...

Nekoliko utrujen zavijem v kavarno, kjer naletim na svojega tovariša, Maistrovega borca, vrlega tovariša profesorja. Z velikim veseljem se prisrčno pozdraviva. Nato pa me vprašuje tovariš, ali mi je kaj znanega o »Boju«. »Seveda, prijatelj, saj sem z dušo in telesom v njem!« mu odvrnem vesel. »Kdo se pa more ubraniti ogromnega valjarja, ki v zaletu osvaja srca vseh narodnjakov in poštenjakov. Ni to morda sapica nad skrito dolino nekje — silovit veter je, ki se podi dalje ter narašča v strašno nevihto. **Ta burja socijalne obnove bo izruvala vse preperelo in gnilo, napravila bo prostor novemu, zdravemu. Moralni in socijalni preporod koraka zmagovito svojo zgodovinsko pot.** Da ti na kratko povem. Mi borci smo že kot borci izrazito narodni, pa tudi socijalni ljudje. Brezpogojno in brezkompromisno delujemo in bomo delovali v smislu 6. januarskega manifesta našega naroda in junaškega vladarja, strogo po njegovi zamisli, proti vsem potvorbam raznih profesijonalnih »rodoljubov«. Kot vojaki v civilu poznamo le strogo disciplino, smo torej brezmejno vdani in poslušni našemu vzvišenemu vodji kralju Aleksandru ter strumno čakamo trenotka, ko bo blagovolil razpolagati z nami. Sicer pa, čitaj naš list »Prelom«, pa boš izvedel vse. Vem, da si tudi ti naš, saj te poznam kot požrtvovalnega borca iz onih časov osvobojenja Maribora...«

Po daljšem premolku mi odvrne tovariš-profesor:

»Že dalje časa se zanimam za »Boj«, vendar sem pa precej skeptičen, hotel bi videti dejanja!«

»Dragi profesore, ne bodi nestrpen! Saj smo šele pol leta na svetu — in še niti do kraja mobilizirani nismo. Vsi naši, zlasti v Ljubljani, delajo mrzlično, gibanje se širi s silovito naglico. Ko bo izvedena cela mobilizacija, ko bo stal ves narod v strumni vrsti, tedaj začnemo z dejanji, ki jih bomo kot vojaki izvedli točno po povelju in brez oklevanja!«

»Ko pa niti pravega programa nimate!« mi vpade v besedo tovariš.

»Naš program je borba proti zlu in boj za dobro. Izdeluje ga sproti življenje in ves narod, kajti mi smo gibanje. Kaj bi ponavljali staro napako vseh strank, ki pri zelenih mizah izdelajo prelepe programe, divno lepo vezane ter skrbno spravljene v strankinem arhivu, — tako nam je povedal o tej stvari naš Vidmar v Celju. Vsi taki programi ne izvirajo iz resničnih narodovih potreb, ampak jih izdelajo profesijonalni patrijotje in njihovi mogoče idealno misleči pomagači, katerih najbrže tudi ne bo manjkalo pri njih, so pa vsled tega kot mrtvorojeno dete, o čemu smo se žal že tolikokrat prepričali. Mi borci pa iščemo popolnoma nova pota. **Program, ki ga bomo sestavili polagoma in previdno, nam bo diktiralo pošteno delovno ljudstvo samo. Bomo ga pa tudi kot vojaki strumno izvajali. Naš program torej ne bode od zgoraj navzdol diktiran, kot je to navada pri političnih strankah, ampak skrbno izbran med našim narodom bo izražal njegove resnične želje. Naš narod strogo zahteva, da se dane obljube izpolnijo, kajti že preveč je slišal raznih nikoli izpolnjenih obljub...** Imamo že sedaj nekatere programske točke. Hočemo stanovsko zastopstvo in ne zgolj politično. Edino tako lahko izpodbijemo tla raznim političnim demagogom in pustolovcem. Izbrani strokovnjaki vsakega stanu bodo potem zares izvršili plodonosno delo in konec bo vseh političnih ‚farbarij'!

Dragi moj, čemu torej skepticizem? Če bomo vsi taki in samo čakali, da nam od nekod prileti pečena raca v lačna usta, se bomo kmalu nerešljivo pogreznili v močvaro moralne in gospodarske krize, v kateri se sedaj utapljamo. Skepticizem, ki je vselej negativen, je največji strup vsakega pokreta ter ga vztrajno razkraja.

Samo z globoko vero v srcih in fanatičnim prepričanjem bomo dosegli zmago. **Zmagali pa bomo, ker stopa z nami vsa mladina,** brez skepse v srcu in nepokvarjena z vojnim defetizmom, ki je torej skozi in skozi pozitivna in zdrava. Tako se nam ni bati, da ostanemo na pol pota...«

Pa sva se pogovarjala tako lepo naprej.

Pa srečam pozneje drugega svojega Maistrovega borca Frančeka, ki sicer zelo simpatizira z nami, se pa ne pridruži, ker se principijelno noče ukvarjati s politiko.

»Franček, ko sva neke noči stražila z našimi fanti na južnem kolodvoru, sem te imel priliko spoznati kot korajžnega in vzornega častnika. Sedaj pa kot dobro rejen meščan s sigurnim položajem si pa menda misliš: ‚Kaj me briga ves svet, meni gre dobro...!' Proti svojim otrokom grešiš, ako ne sodeluješ z nami, ki smo trdno odločeni, vstvariti svojim naslednikom boljšo bodočnost. Obtožujem te, da tudi grešiš napram svojim brezposelnim tovarišem, ker se odtegueš sodelovanju za socijalno in moralno obnovo, kajti ena naših poglavitnih parol je, da **vsak Jugoslovan mora dobiti delo.** Ne oklevaj, prijatelj, in vstopi čim prej v naše vrste — da ne bo prepozno! Skupno korakajmo na delo za kralja in narod...!«

Ko sva se razšla, sem srečal tretjega tovariša, Riharda. Ustavil sem ga: »Tebe, dragi moj, imam v slabem spominu... K ‚Boju' hočeš pristopiti šele tedaj, ko bomo na celi črti zmagali! Ugleden meščan si, pa se bojiš rizika? Po zmagi pa bi že zavzel kako odlično mesto v našem pokretu, saj si domišljaš, da si ustvarjen za voditelja! Ne, dragi moj! Iz tega ne bo nič! Takih tičev mi ne trpimo pri nas, te prepuščamo mirne duše svojim nasprotnikom.«

Nisem si mogel, da ne bi pred odhodom iz zelenega obdravskega mesta obiskal še ljubljenega našega poveljnika. Sprejel me je naš ataman in me spoznal. Akoravno je skoro prikovan na svoj stol, se njegove orlovske oči še vedno svetijo v istem žaru kakor takrat, ko nam je častnikom v zaklenjeni oficirski obednici meljske vojašnice razložil svoj načrt o razorožitvi »zelene garde« ter dal vsakemu od nas svoje strogo in točno povelje. Naš ataman, ki se živo zanima za početje svojih borcev, vas pozdravlja, borci! Živel naš ataman!

Ko sem se poslavljal na slokem dravskem mostu iz zelenega mesta z mešanimi občutki v duši, sem si želel samo to, da pride zopet svečani dan nad to mesto, kot je prišel tedaj ob osvoboditvi — dan zmage borcev!

političnem kotlu kuha čudna juha — nekajkrat se mu je že prismodila — poleg vsega tega je tudi pisatelj. Na Dunaju, v Parizu in seveda Rimu so lani igrali njegovo dramo o 100 dnevih Napoleonovih. Zdaj pa se je lotil Julija Cezarja. Oktobra, ko vse zori, bo zrela tudi ta drama in na Dunaju, kjer ima Mussolini mnogo prijateljev, jo bodo igrali v prevodu na »Burgtheatru«.

Mussolini pojde baje v Nürnberg, in sicer septembra meseca. Tedaj se bo vršil veliki kongres nacionalno-socialistične stranke. V Nürnbergu imajo spravljen tisti sloviti lijak, skozi katerega vlivajo ljudem pamet v glavo. Tudi nekaj, zlasti za tistega, ki je ima premalo ali mu je zmanjkuje.

Naša soseda Italija ima po zadnjem ljudskem štetju 42 milijonov in 393.000 prebivalcev. Precej se jih je nabralo. Nas je sicer manj, pa vendar ne premalo.

V Avstriji — tako trdi Völkischer Beobachter, se pripravlja nova vlada. Predsednik postane Rintelen, ki kaže več razumevanja za hitlerstvo kot Dollfuss — ta pa pojde k svojemu prijatelju Mussoliniju v večno mesto. Če je to res, se bo kmalu videlo. Je pa zanimiva stvar. Videti je, da se politika čudno vrti in z njo vred se marsikomu nemara vrti v glavi.

Nemška vlada preživlja krizo. Von Papen je začel treti trd oreh. Bog zna, kdo bo pohrustal sladko jedrce. Seveda — Hitler je napreden človek in zanj je socialna struna sladka godba, von Papen pa je plemenitaš in mu take stvari ne gredo prav v glavo. Zato ne moreta biti za vedno prijatelja. Göring je potegnil s Papenom. Zdi se, da je Göring malce ljubosumen na Hitlerja. Bomo videli, kako se to razplete.

Vanča Mihajlov je videti hud mož. Tako je pričel groziti novi bolgarski vladi, da človeka kar groza obhaja, ko to bere. Orožje imajo njegovi pristaši, Makedonstvujoči jim pravijo, skrito povsod, po hišah, cerkvah, samostanih in celo po grobovih. No bomo videli, kdo bo koga užugal. Sicer pa je Vanča zahteval od vlade, naj mu da na razpolago letalo, da bo prhnil čez mejo. Kaj pa drugi, ali ti tudi dobe letala?

Dopisi

Dev. Marija v Polju. Skupina bojevnikov opozarja člane, da je vsako nedeljo od 8. do 10. ure en odbornik v informacijo na razpolago članom v društvenem prostoru v salonu gostilne Hladnik. Tam se sprejemajo tudi novi člani. Bojevniki kakor tudi drugo občinstvo se opozarjajo, da je ravnateljstvo drž. železnic ugodilo prošnji našega in ostalih društev za postanek nedeljskega izletniškega vlaka na naši in zaloški postaji. Jutranji odhaja iz Zaloga ob 4.17 iz Dev. Mar. v Polju ob 4.22 zjutraj. Večerni prispe iz Ljubljane v Polje ob 22.28, v Zalog ob 22.32. Izletniki in drugi, poslužujte se tega vlaka, ker le tako nam ostane zagotovljen tudi v bodoče. Ravnateljstvu pa bodi s tega mesta izrečena zahvala. — **Skupina bojevnikov poziva svoje članstvo na širši informativni sestanek na praznik sv. Petra in Pavla ob 8. uri zjutraj v dvorani stare šole.** — 22. julija pa priredimo pri tov. Anžurju v Vevčah družabno zabavo, na kar že danes opozarjamo. — Člane opozarjamo, da bo prihodnje dni pooblaščeni inkasant pobiral članarino. — Radi razširitve in izpopolnitve odborniških mest se vrši v kratkem izredni občni zbor (dan objavimo pravočasno). Članov šteje skupina 215. Priglašajo pa se še vedno novi. Naša skupina se je po zastopnikih vdeležila sledečih taborov ozir. zborov: V Mariboru po 5, Celju 5, Rakeku 1, Domžalah 15, na Žalostni gori 8, v Kranju 2, Trbovljah 1, Žalcu 1, Zagorju 1. Poleg tega sta bila dva na slavnostih v Skoplju. Dne 1. julija popoldan pa pohitimo v večjem številu na zborovanje v Dol. — Organizacija bojevnikov je danes najmočnejša organizacija z moškim članstvom, vendar pa je še nekaj mož, ki ob strani gledajo in čakajo zboljšanja brez njih lastnega sodelovanja. Tem kličemo: borci v zbor!

Nova cerkev. V nedeljo dne 17. junija se je vršil v Novi cerkvi pri Celju javen zbor Združenja borcev Jugoslavije, ki se ga je vdeležila velika množica naroda. Prišli so tudi borci iz Celja, Žalca, Trnovelj, Vojnika in drugih sosednih vasi. Zbor je otvoril in vodil tov. **Senegačnik** Anton. Govorili pa so tov. dr. Voršič, Fazarinc in Šribar iz Celja ter tov. Fabjančič iz Ljubljane. Od domačinov je imel prav lep govor bivši župan tov. **Lešnik.** Ljudstvo je vse govore toplo odobravalo. Ves zbor se je izvršil v redu in miru. Prišli pa so trije do štirje nasprotniki motit naše vrle govornike in izzivat navzoče borce. Naši reditelji so jih opozorili, naj se vedejo dostojno. Ker pa opozorila niso upoštevali, so bili nekoliko pobožani. To je pomagalo, da so odšli iz Nove cerkve in udeleženci so se mirno razhajali. O borcih so se iz nekega vira širile klevete. Upamo pa, da bomo posihmal imeli mir, ker so nekateri že uvideli svojo zmoto. Tako se je prišel drugi dan po shodu J. K. iz Škofje vasi sam opravičiti in se mu je tudi oprostilo. V navzočnosti več prič je izjavil, da je bil prejšnji dan še premalo poučen, danes pa je sam borec za poštenje in pravico. Kar pa se tiče V. A. iz Škofje vasi, ki je pripel značko »Boja« pri čevljih na hlače in sedaj grozi z napadi, mu povemo borci iz Nove cerkve, naj lepo miruje, ker smo borci dostojni ljudje in hočemo enkrat za vselej mir. Pripravljeni pa smo nepoboljšljivim odgovoriti milo za drago. — Nekateri nasprotniki hočejo dogodek po zborovanju, ki se je proti večeru dogodil izven Nove cerkve v okolišu Višnja vas, zvrniti na nas borce. Poudarjamo, da borci nimamo s tem prav nobene zveze, in zato tudi odklanjamo vsako odgovornost.

Mirna. V nedeljo 17. t. m. se je tudi pri nas vršil že težko pričakovani zbor »Boja«. V idilično lepem kraju pod mirenskim gradom na travniku pred gostilno na fužini, so se zbrali borci za poštenje in pravico. Za naše razmere je bila udeležba velika, še posebno pa, če pomislimo, da so bili ljudje po dolgotrajnem deževju zaposleni pri sušenju sena. Iz Ljubljane sta prispela predsednik »Boja« tov. Kuster August in II. tajnik »Boja« tov. Rozina Fran. Častno so se odrezali tudi Trebanjci, ki so poslali disciplinirani oddelek konjenikov in močan odred kolesarjev. Ob 3. uri je otvoril zborovanje predsednik mirenske krajevne oganizacije »Boja« tov. Wurzbach. Pozdravil je vse navzoče, posebno toplo pa tov. Kustra in Rozino, ter trebanjske konjenike in kolesarje. Po kratkem jedrnatem govoru je predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru I., ki je izzvala vihar navdušenja. Dalje je predlagal brzojavni pozdrav banu dr. Marušiču, kar so zborovalci pozdravili z velikim odobravanjem. Nato je podal besedo tov. Kustru, ki je v lepem govoru raztolmačil namen in pomen »Boja« ter ostro obsodil razna podtikanja, ki zadevajo vedno le obrekovalce same. Govor je bil mestoma prekinjen z burnim odobravanjem, ter ob koncu nagrajen z dolgotrajnim aplavzom. Za njim je govoril tov. Rozina, ki je ostro nastopil proti delitvi državljanov v razrede. Zlasti pa je odločno odklonil očitek avstrijakantstva, ter poudaril patrijotizem slovenskih polkov na Soči. Ironiziral je tudi pisanje »Jutra« in zaključil s pozivom, da se združijo v organizaciji »Boja« vsi, ki pošteno mislijo in hočejo dobro kralju, narodu in državi. Tudi njegov govor je bil mestoma prekinjen z burnim pritrjevanjem in ob koncu nagrajen z dolgotrajnim aplavzom. Takoj nato je predsednik zbora z zahvalo za udeležbo zbor zaključil.

Griže. Vljudno prosim, da blagovolite priobčiti v listu to, kar bi bil rad jaz na raznih zborih govoril, in to je o krivicah, ki se gode danes najrevnejšemu stanu, to je: delavskemu stanu. Posebno smo zapuščeni ubogi rudarji pri državnih rudnikih. Zbegano delavstvo ima zaupanje samo še v našo jeseniško organizacijo, posebno zato, ker je nadstrankarska, za vse enaka in sloni na šestojanuarskem kraljevem manifestu iz l. 1929., ko je Nj. Vel. kralj strankarski kači glavo strl.

Posebno sem vesel, ker se shaja na raznih zborih bojevnikov na tisoče slovenskega ljudstva, lahko rečemo 95% tistih, ki trpimo in hočemo vstati ter iti v bojevniški boj za naše teptane pravice. Kot dolgoletni delavski zaupnik si usojam obrazložiti naše želje ter kritizirati velike krivice, ki se nam godijo.

Brezposelnost. Nekoliko krivde na tem je, da se premalo gleda na javna dela v Sloveniji. Glavna krivda pa je kršitev zakona o zaščiti delavcev, saj čitamo v nekem paragrafu, da ne sme biti zaposlen v Jugoslaviji noben tuj državljan, kakor samo oni strokovnjaki, ki bi takih manjkalo v državi. O tem pa sodite sami!

Velike krivice se gode našemu delavstvu radi **kršitve mnogih paragrafov v zakonu o zaščiti delavcev,** česar se mi dobro zavedamo in bomo zahtevali, da se vsi kršilci zakonov pozovejo na odgovornost, pa naj si bo ta kršilec v državnem podjetju ali v privatnem.

Dalje želimo, **da se izda zakon proti oderuštvu,** ki ga je skupščina predložila senatu. Želimo, da se popravi **vojno invalidski zakon iz leta 1929.** Odločno zahtevamo, da se **poravna oni dolg bratovski skladnici,** ki ga dolguje direkcija drž. rud. podjetij v Sarajevu na prispevkih v pokojninsko blagajno, ki nam je že leta in leta odtegovala plače itd. Želimo, da se **izda nov rudarski zakon,** ki je še vedno iz leta 1854., in to draginji in času primeren, na podlagi eksistenčnega minimuma. Primerna draginji naj bi bila tudi plača itd. Želimo, da se izda zakon o splošnem starostnem zavarovanju vseh delavcev. To so naše upravičene želje. Že neštetokrat smo se obrnili z vprašanji na razne merodajne gospode vseh strank, a vse naše prošnje niso meso postale, naš glas je ostal glas vpijočega v puščavi. 15 let smo prosili. Sedaj ne bomo več, prijeli bomo bojevniki sami za delo.

V Avstriji smo trpeli pod tujcem. Sedaj v lastni svobodni državi pa hočemo vsi nositi glave pokoncu in se bomo borili sami, brez obljub raznih strankarjev. Ne bom pozabil 1. avgust 1917., ko so me kot delavskega zaupnika odgnali v vojno z nasajenimi bajoneti. Zapustil sem 6 otrok in bolno ženo. Odgnali so me samo zato, ker sem se živo zanimal za ubogo delavsko rudarsko ljudstvo. Prišel sem, hvala Bogu, še živ domov, a sedaj hočem samo živeti kakor se spodobi tistemu, ki rad dela. — 15 let smo trpeli in samo prosili, sedaj pa pravimo: Stoj! Nič več!

Političnim strankarjem priporočam, naj prenehajo s strankarsko gonjo. Nam je potreben mir in sloga. Posnemajmo našega narodnega vladarja. Sam sem imel nekoč priliko prepričati se, kako ima Nj. Vel. kralj **odprto srce** do vseh ubogih revežev in dobil sem vtis, kako prisrčno ljubi slovenski narod. Zato ponovno kličem: Živel naš modri vladar, živel naš prvi bojevnik! Živel Nj. Vel. kralj in kraljevski dom!

Iz tujega tiska

Francoski list »La République« razpravlja v v članku »Francosko-jugoslovanski diplomatski razgovori« o obisku g. Jevtića v Parizu ter med drugim pravi takole:

»Kar se tiče nemških spletk v Podunavju, ne smemo pozabiti, da se je v Beogradu pred 3 ali 4 tedni mnogo govorilo o njih. Šel je glas, **da je bila Nemčija ponudila Jugoslaviji odstop neke avstrijske pokrajine, kjer prebivajo Slovenci (250.000 približno), in sicer pod pogojem, da se Jugoslavija ne bo upirala »Anšlusu«.** Prav lahko je mogoče, da je Nemčija stavila ta predlog. Toda Jugoslavija dobro vé, da nikakor ne gre v njeno korist, ako sprejme to neznačajno darilo. Nemčija z 72 milijoni prebivalcev bi predstavljala silo, katere pritisk bi meril na Solun; v tem slučaju bi Jugoslavija morala izbirati med vojno ali hlapčevstvom.

Kar se tiče sklepanja novih zvez, je treba poudariti, da je Jugoslavija obenem članica Male antante in Balkanskega sporazuma. Ali bo Bolgarija pristopila k Balkanskemu sporazumu, v mnogočem zavisi od Jugoslavije same. Ne bomo dajali v tej smeri nobenih nasvetov, pač pa smo tega mnenja, da je bila politika pokojnega Stambolijskega, bolgarskega državnika, ki se je zgrudil pod udarci fašistov in Makedoncev, edina politika, ki je mogla rešiti balkansko vprašanje. Zadnje čase se **Sovjetska Rusija približuje državam, ki so sklenile braniti status quo** (= dosedanje stanje). Na ta način danes postoji v Evropi krepak blok miroljubnih držav **nasproti revizionističnim državam.«**

Mimogrede ima kratke noge

Neki list, ki je vpeljal kot novost stalno rubriko »Mimogrede«, je v svoji številki od prejšnjega torka objavil v originalu članek bivšega srbskega bojevnika iz skupine puk. Stevana Švabića, ki je zelo značilen za mišljenje Švabićevih srbskih borcev o bojevniškem pokretu v Sloveniji. Okoliščina, da ni navedeno ime autorja, je sumljiva, sumljivo je pa tudi to, da ni naveden vir, po katere je ta članek ponatisnjen. Sumljivost provenijence tega članka pa postaja posebno očitna spričo dejstva, da ta »članek bivšega srbskega bojevnika« kar **mrgoli onih napak proti srbskemu jeziku, ki jih delajo Slovenci, ki se še niso dobro naučili srbščine.** Ne le, da piše enkrat »bojevniki« in potem spet »bojevnici«, čeprav se ne nazivamo tako, temveč smo borci in čeprav je zato srbski izraz »ratnici«, najdemo tudi »bezvlašče« mesto »bezvlašće«, »danes« mesto »danas«, »koroškom« mesto koruškom«, »časima« mesto »časovima«, »orudja« mesto »oružja«. Pa vse to naj bi še bilo, ker je tega lahko kriv ta presneti tiskarski škrat, ni pa izgovora glede sledečega stavka: »Ako bi to bilo pametno i opravdano, tu bi akciju vodili u **celoj državi** svi **bojevniki, posebno** oni, koji su se baš za ovu državu borili.« Beseda »država« se samo v slovenščini uporablja (za teritorij države), v srbščini pa se pravi »zemlja«, torej: »u čitavoj zemlji«, ne pa »u celoj državi«. **Posebno zaletel** se je pa avtor **z besedo »posebno«, ker ta v srbščini ne eksistira, ter se za ta pojm uporablja večinoma »naročito«, včasih tudi »osobito«.**

Naj torej »mimogrede« opozorimo na te podrobnosti, ki se iz njih jasno vidi, da izvira ta prepričevalni izliv neznanega junaka naravnost iz »Agencije Podvala«.

Oglašujte v »Prelomu«!

Podobnik Vinko
lesna industrija
prodaja premoga in drv
Ljubljana
Tržaška cesta 16
telefon 3313

F. HREHORIČ
Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 28
Telefon 24-04

Gradbeno podjetje in tehnična pisarna

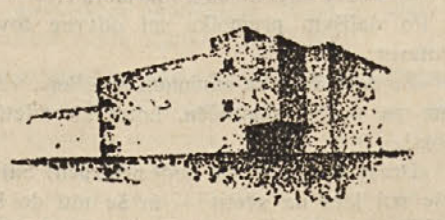

Miroslav Zupan
stavbenik, zapriseženi sodni izvedenec
Ljubljana
Pošt. ček. rač. št. 12.834. — Telefon 21-03.
Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. — Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbne stroke. — Tehnična mnenja. — Zastopstvo strank v tehn. zadevah.

DEŽNIKE
NOGAVICE
na drobno in na debelo
kupite najugodneje
v tovarni
JOSIP VIDMAR
Ljubljana
Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20
Beograd
Kralja Milana 13
Zagreb
Jurišičeva ul. 8

Izdaja za konzorcij »Preloma« dr. Bogdan Žužek. Urednik Vladislav Fabjančič. — Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, predstavnik A. Kolman. — Vsi v Ljubljani.